

14. 8. 2002

ID: 18039

Skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku

Okolnost, že skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku působí vůči každému zpětně ode dne, ke kterému byl zápis proveden, nelze vykládat tak, že by to mohlo zpochybnit úkony, které byly do té doby učiněny.

Okolnost, že skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku působí vůči každému zpětně ode dne, ke kterému byl zápis proveden, nelze vykládat tak, že by to mohlo zpochybnit úkony, které byly do té doby učiněny.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1757/2001, ze dne 4.6.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. R. C. proti žalovanému e., a.s. (dříve F., a.s.), o 171.588,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 19 C 203/2000, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. května 2001 č.j. 16 Co 115/2001-60, tak, že usnesení krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 171.588,- Kč s 10% úrokem od 1.6.2000 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil tím, že podle pracovní smlouvy ze dne 1.7.1999 pracoval u žalovaného jako obchodní ředitel a že pracovní poměr účastníků byl rozvázáno dohodou ze dne 26.4.2000 uzavřenou z důvodu uvedeného v ustanovení § 46 odst.1 písm.c) zák. práce. Žalovaný dosud žalobci nezaplatil mzdu za měsíc březen 2000 ve výši 40.000,- Kč, mzdu za měsíc duben ve výši 28.500,- Kč, náhradu mzdy za dovolenou ve výši 21.230,- Kč, náhradu mzdy za svátek ve výši 1.846,- Kč a odstupné poskytované při rozvázáno pracovního poměru ve výši 80.012,- Kč.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 30.11.2000 č.j. 19 C 203/2000-25 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 22.239,- Kč k rukám advokátky. Dovedil, že žalovaný se nedostavil k prvnímu jednání, které bylo ve věci nařízeno, bez včasné a důvodné omluvy, ačkoliv byl řádně a včas předvolán a předvolání mu bylo doručeno náhradním způsobem podle ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř., a že jsou splněny i ostatní předpoklady pro rozhodnutí o žalobě rozsudkem pro zmeškání (§ 153b o.s.ř.).

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 30.5.2001 č.j. 16 Co 115/2001-60 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud zjistil, že žalovaný měl ode dne 10.11.2000 zapsán v obchodním rejstříku místo dosavadního F., a.s. "obchodní název" e., a.s. Protože druhý pokus soudu prvního stupně o doručení žaloby a předvolání k jednání, při němž byl žalovaný rovněž označen jako F., a.s., se stal v době, kdy žalovaný měl v obchodním rejstříku zapsán "obchodní název" e., a.s., proběhlo doručení v rozporu s ustanovením § 48 odst.2

o.s.ř., a žaloba a předvolání k jednání nebylo žalovanému účinně doručeno; rozsudek pro zmeškání proto nemůže obstát. Další námitku odvolatele, že rozsudek pro zmeškání vydal místně nepřislušný soud, odvolací soud odmítl s odůvodněním, že nedostatek místní příslušnosti nebrání vydání rozsudku pro zmeškání. Protože žalovaný námitku nedostatku místní příslušnosti vznesl při svém "prvním úkonu v řízení", bude se jí zabývat soud prvního stupně v dalším řízení.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že soud prvního stupně doručoval žalovanému předvolání k jednání spolu s poučením o následcích nedostavení se v souladu s ustanovením § 48 odst.2 o.s.ř. na adresu uvedenou v obchodním rejstříku (na adresu v P., M. n. č. 13) a že zásilky byly poštou vráceny se zprávou, že se adresát odstěhoval bez udání adresy. Zásilky s předvoláním k jednání tedy nebyly žalovanému doručeny ne proto, že změnil své obchodní jméno, ale z toho důvodu, že je na adrese uvedené v obchodním rejstříku nikdo nepřevzal. Podle názoru žalobce je nepochybné, že předvolání k jednání by žalovanému nebylo doručeno (v případě doručování uskutečněného po 10.11.2000), i kdyby bylo na zásilce uvedeno nové obchodní jméno žalovaného. Žalovaný totiž své sídlo na adrese v P., M. n. č. 13 fakticky neužíval "před datem 10.11.2000 i po tomto datu"; skutečnost, že svou činnost vykonával na adrese své provozovny v N., Z. č. 1845, je z hlediska náhradního doručení podle ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř. nerozhodná. Protože soud prvního stupně postupoval při doručování žaloby a předvolání k jednání v souladu s ustanovením § 48 odst.2 o.s.ř., byly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 - dále jen "o.s.ř." (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou, zda je v posuzovaném případě dovolání žalobce přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou rozsudků, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není), jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst.1 o.s.ř.

Dovolání je přípustné též proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř.); to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč, a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, určení (popření) otcovství nebo mateřství nebo nezrušitelného osvojení (§ 238 odst.2 o.s.ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti usnesení odvolacího soudu jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně; to neplatí, jde-li o usnesení o nákladech řízení, o příslušnosti, o předběžném opatření, o přerušení řízení, o pořádkové pokutě, o znalečném, o tlumočném, o soudním poplatku, o

osvobození od soudních poplatků, o ustanovení zástupce účastníku nebo jeho odvolání, o nepřipuštění zastoupení, o odměně notáře za prováděné úkony soudního komisaře a jeho hotových výdajích, o odměně správce dědictví a jeho hotových výdajích (§ 238a odst. 1 písm. a) o.s.ř.) nebo jde-li o usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci upravené zákonem o rodině (§ 238a odst.2 o.s.ř.).

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 238 odst.1 písm. a) a podle ustanovení § 238a odst. 1 písm.a) o.s.ř. je založena na rozdílnosti (nesouhlasnosti) rozhodnutí odvolacího soudu s rozhodnutím soudu prvního stupně. O nesouhlasnosti rozhodnutí jde tehdy, jestliže okolnosti významné pro rozhodnutí věci byly posouzeny oběma soudy rozdílně, takže práva a povinnosti stanovené účastníkům rozhodnutími jsou podle závěrů těchto rozhodnutí odlišná. Odlišností nelze ovšem rozumět rozdílné právní posouzení, pokud nemělo vliv na obsah práv a povinností účastníků, ale jen takový závěr, který rozdílně konstatuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Okolnost, jak odvolací soud formuloval výrok svého rozhodnutí, není sama o sobě významná; pro posouzení přípustnosti dovolání z hlediska ustanovení § 238 odst. 1 písm.a) o.s.ř. nebo § 238a odst.1 písm.a) o.s.ř. je podstatné porovnání obsahu obou rozhodnutí.

Odvolací soud ve svém usnesení ze dne 30.5.2001 č.j. 16 Co 115/2001-60, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení, posoudil - jak vyplývá z odůvodnění usnesení - rozdílně od soudu prvního stupně splnění předpokladů (uvedených v ustanovení § 153b odst.1 o.s.ř.), za nichž lze o žalobě rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, když dospěl k závěru, že žalovanému nebylo řádně doručeno předvolání k prvnímu jednání, které bylo ve věci nařízeno. Tím, že odvolací soud dovodil, že v posuzované věci nelze rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, rozdílně (diformně) vymezil práva a povinnosti účastníků v jejich právních vztazích; rozhodnutí odvolacího soudu se tu dotýká práva žalobce, které mu přiznává ustanovení § 153b o.s.ř., tj. práva, aby soudu navrhl a aby soud (při splnění předpokladů uvedených v § 153a odst.1 o.s.ř.) zvážil možnost vydání a posléze popřípadě vydal rozsudek pro zmeškání. Z hlediska přípustnosti dovolání proto usnesení odvolacího soudu představuje rozhodnutí, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně změněn. Na uvedeném závěru nic nemění ani to, že odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (namísto aby rozhodl tak, že rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že rozsudek pro zmeškání se nevydává) a že rozhodl formou usnesení (ač měl rozhodnout rozsudkem). Rozhodující pro posouzení přípustnosti dovolání je - jak uvedeno výše - skutečnost, že rozdílně od soudu prvního stupně vymezil práva a povinnosti mezi účastníky. Dovolání je proto v projednávané věci přípustné podle ustanovení § 238 odst.1 písm.a) o.s.ř. (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.9.1997 sp. zn. 2 Cdon 877/96, uveřejněný pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1998).

Nejvyšší soud ČR poté přezkoumal ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. napadené usnesení odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 153b odst.1 o.s.ř. zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.

Jak vyplývá z citovaného ustanovení, je předpokladem pro rozhodnutí o žalobě rozsudkem pro zmeškání také to, že žalovanému bylo řádně doručeno do vlastních rukou předvolání k prvnímu jednání, které bylo ve věci nařízeno.

Podle ustanovení § 48 odst.1 o.s.ř. se písemnosti, které jsou určeny orgánům nebo právnickým osobám, doručují pracovníkům oprávněným za orgány nebo právnícké osoby přijímat písemnosti. Není-li jich, doručuje se písemnost, která je určena do vlastních rukou, tomu, kdo je oprávněn za orgán nebo organizaci jednat, ostatní písemnosti kterémukoli jejich pracovníku, který písemnosti přijme.

Podle ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř. jestliže se nepodaří doručit právnícké osobě písemnost jí určenou ani při opakovaném pokusu o doručení na adresu jejího sídla uvedenou v obchodním či jiném rejstříku a jiná její adresa není soudu známa, považuje se třetí den od vrácení nedoručené zásilky soudu za den doručení, i když adresát se o něm nedozvěděl.

Ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř. upravuje - jak vyplývá z jeho znění - náhradní doručení písemnosti adresátu, kterým je právnícká osoba, tj. fikci doručení písemnosti právnícké osobě pro případ, že se jí písemnost nepodaří při zachování zákonem stanoveného postupu skutečně doručit. Postupem podle ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř. se náhradně doručují rovněž písemnosti, které je třeba doručit do vlastních rukou adresáta (právnícké osoby).

V projednávané věci - jak vyplývá z obsahu spisu - soud prvního stupně doručoval žalovanému stejnopis žaloby a předvolání k jednání ve věci, nařízenému na den 30.11.2000, které obsahovalo rovněž poučení o možnosti rozhodnout ve věci rozsudkem pro zmeškání ve smyslu ustanovení § 153b odst.1 o.s.ř., prostřednictvím držitele poštovní licence (pošty) v zásilce, na níž byl adresát označen jako "F., a.s.", s tím, že zásilka má být adresátu doručena do jeho vlastních rukou na adrese P., M. n. č. 13. Zásilka, která byla podána na poště dne 3.11.2000, se soudu vrátila zpět dne 8.11.2000 jako nedoručitelná s tím, že adresát "se odstěhoval bez udání adresy". Soud prvního stupně stejnou zásilku znovu podal na poště dne 10.11.2000 a tato zásilka se mu vrátila dne 14.11.2000 opět jako nedoručitelná s tím, že adresát "se odstěhoval".

Soudy v průběhu řízení zjistily, že žalovaný, který byl zapsán do obchodního rejstříku dne 25.11.1998, má v obchodním rejstříku uvedeno jako své sídlo ode dne 8.9.1999 adresu P., M. n. č. 13 a jako své obchodní jméno ode dne 25.11.1998 do dne 10.11.2000 "F., a.s." a ode dne 10.11.2000 "e., a.s.". O změně zápisu obchodního jména žalovaného z "F., a.s." na "e., a.s." bylo rozhodnuto usnesením býv. Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 10.11.2000 sp. zn. F 47468, 68243, 76716/2000 s tím, že dnem zápisu je 10.11.2000.

Skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku (tedy i zápisy obchodních jmen právnických osob) jsou účinné vůči každému ode dne, ke kterému byl zápis proveden (srov. § 27 odst.2 větu první obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000). Zápis se provede ke dni určenému v návrhu na zápis; je-li usnesení o provedení zápisu vydáno později nebo návrh neobsahuje den, ke kterému má být zápis proveden, provede se zápis ke dni vydání tohoto usnesení (srov. § 31 odst.3 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000). Z citovaných ustanovení mimo jiné vyplývá, že se žalovaným jako s účastníkem řízení mělo být za řízení před soudy jednáno (včetně postupu při

doručování písemností) pod jeho novým obchodním jménem e., a.s. ode dne 10.11.2000. Současně je však třeba přihlídnout k tomu, že o zápisu nového obchodního jména žalovaného bylo rejstříkovým soudem (býv. Krajským obchodním soudem v Praze) rozhodnuto dne 10.11.2000, tedy ve stejný den, kdy byla od soudu prvního stupně odeslána zásilka, představující druhý pokus o doručení žaloby a předvolání k jednání na den 30.11.2000 žalovanému na adresu uvedenou v obchodním rejstříku, a že zápis do obchodního rejstříku mohl být ve skutečnosti proveden až ve lhůtě jednoho měsíce od vydání rozhodnutí o obsahu zápisu (srov. § 200b odst.2 větu třetí o.s.ř.), a to jen na základě vykonatelného rozhodnutí (usnesení), tedy na základě usnesení, které bylo doručeno účastníkům rejstříkového řízení (srov. § 171 odst.2 o.s.ř.).

Za této situace je třeba podle názoru dovolacího soudu dovodit, že soud prvního stupně postupoval v souladu se zákonem, když dne 10.11.2000 odeslal žalovanému zásilku obsahující žalobu a předvolání k jednání na den 30.11.2000 pod jeho dosavadním obchodním jménem F., a.s. O zápisu nového obchodního jména žalovaného e., a.s. totiž rozhodl rejstříkový soud (býv. Krajský obchodní soud v Praze) ve stejný den a při podání zásilky na poště tedy nemohla být tato skutečnost soudu prvního stupně známa (v době podání zásilky na poště rozhodnutí o zápisu ještě nemuselo být vydáno, nemuselo být vykonatelné a zápis nového obchodního jména žalovaného nemusel ještě být uveden v obchodním rejstříku). Okolnost, že skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku působí vůči každému zpětně ode dne, ke kterému byl zápis proveden, nelze vykládat tak, že by to mohlo zpochybnit úkony, které byly do té doby (dříve) učiněny.

Protože soud prvního stupně odeslal žalovanému zásilku obsahující žalobu a předvolání k jednání na den 30.11.2000 pod jeho dosavadním obchodním jménem F., a.s. v souladu se zákonem, mohla mít skutečnost, že žalovaný byl v obchodním rejstříku zapsán s účinností od 10.11.2000 pod jiným obchodním jménem, v projednávané věci význam jen tehdy, kdyby byla důvodem toho, proč nebyla zásilka doručena žalovanému a proč byla vrácena soudu prvního stupně jako nedoručitelná, tedy kdyby způsobila, že písemnosti obsažené v zásilce nebyly žalovanému doručeny způsobem uvedeným v ustanovení § 48 odst.1 o.s.ř. Nic takového nebylo zjištěno ani tvrzeno; z obsahu spisu naopak vyplývá, že zásilka nebyla žalovanému doručena a dne 14.11.2000 se soudu prvního stupně vrátila jako nedoručitelná proto, že na adrese uvedené v obchodním rejstříku (P., M. n. č. 13) nebyl nikdo, komu by mohla být za žalovaného ve smyslu ustanovení § 48 odst.1 o.s.ř. odevzdána (v tomto smyslu je nepochybně třeba vykládat zprávu pošty, že "adresát se odstěhoval"). Ostatně, pod původním obchodním jménem F., a.s. byl žalovanému doručen dne 5.1.2001 rozsudek soudu prvního stupně (na adresu N., Z. č. 1845).

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že není správný názor odvolacího soudu, podle kterého nebylo žalovanému řádně doručeno ve smyslu ustanovení § 48 odst.2 o.s.ř. předvolání k jednání u soudu prvního stupně, nařízené na den 30.11.2000, jen proto, že žalovaný měl s účinností od 10.11.2000 zapsáno v obchodním rejstříku obchodní jméno e., a.s. a že druhý pokus o doručení písemností žalovanému mu byl odeslán na adresu uvedenou v obchodním rejstříku pod původním obchodním jménem F., a.s. Nemůže proto obstát ani z tohoto právního názoru vycházející závěr odvolacího soudu, že pro vydání rozsudku pro zmeškání soudem prvního stupně nebyly splněny předpoklady podle ustanovení § 153b odst.1 o.s.ř.

Protože usnesení odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud České republiky je zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení (§ 243b odst.1 část věty za středníkem, § 243b odst.2 věta první o.s.ř.).

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)